

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Αθήνα, 09-01-2020

Αριθ. Πρωτ. : 1569 - 09-01-2020

ΕΥΚΕ: 6

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63, Αθήνα
Πληροφορίες : Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο : 210 3745069
Fax : 210 3742063
Email : stateaid_unit@mnec.gr

Προς : Ειδική Υπηρεσία Διαχ/σης
Ε.Π. Περιφέρειας Ηπείρου
Πλατεία Πύρρου 1 – Διοικητήριο
452 21 Ιωάννινα

**Θέμα: Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόσκληση με τίτλο
«Δικτύωση και προβολή της Πολιτιστικής Διαδρομής στα Αρχαία
Θέατρα της Ηπείρου»**

Σχετ.: Η με αρ. πρωτ. 3650/31-12-2019 επιστολή της Υπηρεσίας σας και το επί αυτής
συννημμένο σχέδιο πρόσκλησης.

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση
αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο
«Δικτύωση και προβολή της Πολιτιστικής Διαδρομής στα Αρχαία Θέατρα της Ηπείρου»,
σημειώνονται τα εξής:

Με βάση τα αναφερόμενα στην πρόσκληση, η δράση στοχεύει στη δημιουργία ενός καινοτόμου
τουριστικού προϊόντος για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς με την ενοποίηση των
διάσπαρτων αρχαιολογικών χώρων και των επιμέρους πολιτιστικών διαδρομών. Κυρίαρχο ρόλο
θα έχει η ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων και η χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών και του
διαδικτύου, ώστε να δοθεί έμφαση στη δικτύωση μεταξύ Δημόσιων φορέων και οργανισμών
εσωτερικού και εξωτερικού που εμπλέκονται στην προβολή της Πολιτιστικής Διαδρομής, για τη
μεγαλύτερη διάχυση της πληροφορίας και την αποτελεσματικότερη προβολή του τουριστικού
προϊόντος.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενδεικτικά μπορούν να χρηματοδοτηθούν:

- Ο σχεδιασμός και η παραγωγή έντυπου προωθητικού και οπτικοακουστικού υλικού.
- Η Εφαρμογή προγράμματος μέσων (media plan) και η αξιοποίηση κοινωνικών δικτύων
- Πρωθητικές ενέργειες - Στοχευμένο marketing, Ταξίδια εξοικείωσης τουριστικών συντακτών, στελεχών εξειδικευμένων tour operators και bloggers, κινητοποίηση διεθνών συνδέσμων, φορέων και ιδρυμάτων σε συνεργασία με Γραφεία Εξωτερικού ΕΟΤ
- Η Διάχυση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (εκτός του Διαδικτύου) και
- Ο Σχεδιασμός – δημιουργία αναμνηστικών/συλλεκτικών προϊόντων

Δυνητικός δικαιούχος είναι η Περιφέρεια Ηπείρου.

1. Σύμφωνα με τα σημεία 5, 7, 12 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), ως κρατικές ενισχύσεις ορίζονται οι «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

Ως επιχείρηση θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί.

Στην έννοια της οικονομικής δραστηριότητας υπάγεται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (προϋποθέτει την ύπαρξη της αγοράς). Η απάντηση στο ερώτημα εάν υφίσταται μια αγορά για ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο οι υπηρεσίες αυτές οργανώνονται σε κάθε κράτος μέλος. Εάν δεν ασκείται οικονομική δραστηριότητα, ως ανωτέρω, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση.

Σύμφωνα με το περιεχόμενο πρόσκλησης, τα έργα που θα ενταχθούν και θα χρηματοδοτηθούν αφορούν στην ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων και στη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου, ώστε να δοθεί έμφαση στη δικτύωση μεταξύ Δημόσιων φορέων και οργανισμών εσωτερικού και εξωτερικού που εμπλέκονται στην προβολή της Πολιτιστικής Διαδρομής, για τη μεγαλύτερη διάχυση της πληροφορίας και την αποτελεσματικότερη προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, με την ενοποίηση των διάσπαρτων αρχαιολογικών χώρων και των επιμέρους πολιτιστικών διαδρομών.

Δεδομένου ότι οι εν λόγω δράσεις πραγματοποιούνται από την Περιφέρεια Ηπείρου με στόχο την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας και δεν αφορούν σε κάποια οικονομική δραστηριότητα που παρέχει οικονομικά οφέλη ή πλεονέκτημα σε επιχειρήσεις ή ομάδες πολιτών, θα μπορούσε αρχικά να υποστηριχθεί ότι τα εν λόγω έργα δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με την Commission Notice της ΕΕ (2016) για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Σε διαφορετική περίπτωση τα έργα ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα πρέπει να εφαρμοστεί το σχετικό θεσμικό πλαίσιο περί κρατικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Σύμφωνα με το «Working document» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «TOURISM FINANCING AND STATE AID» (επισυνάπτεται), και ειδικότερα τα σημεία 3, 5 και 6, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης στον τουριστικό τομέα μπορούν να μην αποτελούν κρατική ενίσχυση όταν δεν εμπίπτουν στα προβλεπόμενα του άρθρου 107(1) της ΣΛΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων και ειδικότερα όταν οι προτεινόμενες δράσεις δεν αποτελούν οικονομική δραστηριότητα ή δεν προκαλούνται από τις δράσεις αυτές προβλήματα στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Εάν οι δράσεις αυτές του τουριστικού τομέα παρέχονται δωρεάν, υπάρχει καθολική πρόσβαση σε αυτές και μέσω αυτών το κράτος εκπληρώνει το δημόσιο/κρατικό στόχο και την ανειλημμένη υποχρέωσή του προς το ευρύτερο κοινό, τότε δεν υφίστανται θέματα κρατικών ενισχύσεων.

Σύμφωνα με τα σημεία 9 και 10 του ιδίου «Working document», δράσεις που αφορούν εκστρατείες προώθησης προϊόντων, διοργάνωση ελεύθερων εκδηλώσεων, δημιουργία ιστότοπου γενικής πληροφόρησης θεμάτων τουρισμού κ.λπ, οι οποίες στοχεύουν στη διάδοση των πληροφοριών προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο προβάλλοντας μια περιφέρεια ή μια περιοχή, εντάσσονται σε μια κατεύθυνση της αγοράς γενικού χαρακτήρα (General destination marketing) και δύναται να χαρακτηριστούν ως δράσεις που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Προκειμένου οι δράσεις αυτές (π.χ. ο ιστότοπος) να παρέχουν γενική πληροφόρηση προς τους πολίτες, με ουδέτερο τρόπο, πρέπει σε αυτές ΝΑ ΜΗΝ προβάλλονται-διαφημίζονται συγκεκριμένα εμπορικά προϊόντα ή καταστήματα δεδομένου ότι η προβολή, διαφήμιση και ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων καθώς και η προώθηση των προϊόντων τους και των υπηρεσιών τους σε νέες αγορές του εξωτερικού, προσδίδουν έμμεσο και άμεσο πλεονέκτημα με αποτέλεσμα αυτές να καθίστανται σε ευνοϊκότερη θέση στην αγορά.

Εφόσον από τις υπό υλοποίηση δράσεις μέσω της εν λόγω Πρόσκλησης εξασφαλίζεται ότι δεν τίθενται εμπλοκή οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. δικτύωση δημοσίων υπηρεσιών για το τουριστικό/πολιτιστικό «προϊόν») ή εφόσον ενυπάρχει οικονομική δραστηριότητα τηρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις του Working Document της Ε. Επιτροπής, τότε μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι δεν προκύπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων.

Σε διαφορετική περίπτωση που δεν δύναται να ισχύουν τα προεκτεθέντα υπάρχουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων και δύναται να εξεταστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis).

3. Λαμβάνοντας υπόψη τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, το διατακτικό της πρόσκλησης πρέπει να καθοριστεί ορθά και να συμπληρωθεί με το απαιτούμενο θεσμικό πλαίσιο των κανόνων ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να αξιολογηθούν και να ενταχθούν οι υποβληθείσες προτάσεις έργων :

- τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («*De Minimis*»),
- το με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ 4023/2-11-2016 έγγραφο με θέμα «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων και
- το με αρ. πρωτ. 92415/ΕΥΚΕ6282/28-08-2017 έγγραφο με τίτλο «Οδηγίες και παρότρυνση τήρησης διαδικασιών προς φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων».

4. Στο κεφάλαιο 3 «Οικονομικά Στοιχεία Πρόσκλησης», να προστεθεί:

«3.4 Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής (NoA: Notion of Aid) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης δράσης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για τις παρεμβάσεις δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση τυχόν άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων που ασκεί ο κύριος/δικαιούχος του έργου. Η διεπιδότηση μπορεί να αποκλειστεί εφόσον διασφαλισθεί ότι οι όποιες υλοποιήσεις δεν χρησιμοποιούνται για την άσκηση οποιασδήποτε τυχόν άλλης οικονομικής δραστηριότητας (η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει άλλες δραστηριότητες) ή -αν ασκείται οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα- με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών και τον κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και των εσόδων.

Προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, είναι αναγκαίοι οι προμήθειες / υπηρεσίες /

εργολαβίες να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

Έργα που συνιστούν οικονομική δραστηριότητα εναπόκειται στον Δικαιούχο να προσκομίσει στοιχεία που να αποτελούν τεκμήριο ευθυγράμμισης με τις διατάξεις του Working Document της Ε.Ε. ή με τις διατάξεις του ΝοΑ και ειδικά τις παράγραφους 196 & 197 περί τοπικού αντίκτυπου.

Έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό de minimis (1407/2013).

5. Στο κεφάλαιο 4 «Επιλεξιμότητα», να προστεθεί:

« 4.5 Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας: Για τα έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και εξετάζονται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα των έργων αυτών με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει οι δυνητικοί δικαιούχοι να παρέχουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους με βάση την καθολική κάλυψη του πληθυσμού. Επιπλέον, είναι αναγκαίο οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι είναι ιδιοκτήτες των υλοποιήσεων που δημιουργούνται ή εκσυγχρονίζονται ή επεκτείνονται ή αναβαθμίζονται και αφορούν στην κάλυψη αναγκών για την ενίσχυση και ανάδειξη της Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς για όλο το διάστημα χρήσης τους, έως το χρόνο απόσβεσής τους (διάρκεια κύκλου ζωής χρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων / εξοπλισμού).

Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ.

Τα ανωτέρω πρέπει να ελέγχονται τόσο κατά την αξιολόγηση των προτάσεων και κατά την καταβολή της ενίσχυσης όσο και κατά την περίοδο ελέγχου των μακροχρονίων υποχρεώσεων του δικαιούχου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Καν. 1303/2013 και να τηρούνται όλα τα πληροφοριακά δελτία επικύρωσης της νομιμότητας των διαφόρων σταδίων στο φυσικό φάκελο του έργου .

Παραμένουμε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Οργάνωσης,
Διοικητικής & Τεχνικής Υποστήριξης

Κ.Α.Α.
ΜΠΙΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

Η Προϊσταμένη της ΕΥΚΕ

Ζωή Γεωργοπούλου

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
- Γραφείο Προϊσταμένου ΕΑΣ
- Ε.Υ.Κ.Ε.